

ББК 60.524.251+60.027+60.028,13

T52

УДК 316.647.5+172.3

Рекомендовано до друку вченою радою університету,
протокол №1, від 31 серпня 2007 року.

За повного або часткового відтворення матеріалів цього
видання посилення на нього обов'язкове.

Висловлені у виданні думки належать виключно авторам.

Редакційна колегія:

В.О. Бакальчук

М.А. Козловець

В.С. Крисаченко

Л.І. Мазука

П.Ю. Саух (керівник)

T52

**Толерантність як соціогуманітарна проблема сучасності:
Матеріали засідання "круглого столу" від 29 травня 2007 р. / За
заг. ред. П.Ю. Сауха – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. –
124 с.**

У виступах учасників "круглого столу" розглянуті філософські аспекти проблеми толерантності, історичні корені проблем полікультурності та формування якостей толерантності в умовах глобалізованого світу, механізми толерантного спілкування і взаємодії в контексті міжкультурної та внутрішньокультурної комунікацій, а також висвітлені різноманітні форми прояву толерантності та інтолерантності в соціокультурному просторі сучасного українського суспільства.

60.524.251+60.027+60.028,13

© Житомирський державний університет
імені Івана Франка

ФАРІОН Ольга Олегівна
аспірантка кафедри філософії
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Гуманістичний вимір людської екзистенції

Вітаю усіх учасників "круглого столу". Хочу звернути вашу увагу до системи ідей гуманізму, яка протягом усієї історії людства перебуває в безперервному розвитку. Гуманізмом визначають систему поглядів, що визнає цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя та рівність, принципи справедливості та милосердя як норми відносин між людьми, діяльності зі створення умов для вільного розвитку творчих сил та здібностей людини. Ідеї, принципи і традиції гуманізму сьогодні особливо актуальні, життєво необхідні для кожної людини зокрема та людства в цілому, на них покладається важлива місія виражати пріоритети загальнолюдських інтересів та цінностей, акумулювати усі досягнення гуманістичних пошуків

Традиції гуманізації наукової проблематики утвердилися у світовій філософії у II пол. XX ст. (екзистенціалізм, феноменологія, "фундаментальна онтологія" М. Гайдеггера, "філософія життя",

персоналізм, "раціовіталізм" Х. Ортеги-і-Гассета тощо). У цей же час і в українській філософії було здійснено антропологічний поворот. Представники знаної Київської філософської школи поставили у центр своїх наукових розвідок проблеми людини, шляхи та способи її самоствердження у світі. Особлива роль у зміні парадигми філософствування від традиційної, сконцентрованої на співвідношенні "свідомість – буття", до якісно іншої, у епіцентрі якої співвідношення "людина – буття" належить В. І. Шинкаруку. Вчений обґрунтував екзистенційну суть людського буття, розглянув її як абсолютну активність, що постійно перебуває в процесі творення. Визначальною характеристикою гуманізму В. І. Шинкарук вважав визнання непередзаданості людського еталону, відкритості, багатогранності, безкінечності людської сутності, визнання її такою, що "вічно у дорозі", у процесі свого становлення. Інші позиції, що прагнуть, подібно до міфологічного Прокруста, вкоротити чи зробити людину довшою ніби для її ж блага, не є істинним гуманізмом, якими б людинолюбними мотивами вони не прикривалися.

Розкриваючи суть гуманістичного виміру людської екзистенції слід зауважити, що засади гуманізму істотно трансформують характерні риси екзистенціалізму. А саме: нівелюють протиставлення людині суспільства як чогось чужого, ворожого, що руйнує внутрішній світ індивіда, його свободу. Сутність людського способу буття виражається у творчій діяльності, яка є самодіяльністю, самоствердженням людини у суспільстві. Для того, щоб стати особистістю, індивід повинен пройти "школу" соціального виховання, засвоїти певну систему людських відношень: ставлення до дійсності та до самого себе, оволодіти чіткими формами людської життєдіяльності. Особистість не існує поза суспільством. Однак суспільство – аж ніяк не проста сукупність індивідів, а індивід – не одиниця цієї суми. Якби людська сутність адекватно реалізувалася у кожному окремому індивіді і кожен індивід був творцем, стверджував у своїй діяльності свою свободу та владу над зовнішньою необхідністю, то всі проблеми гуманізму були б зняті. Ці проблеми тому й виникли, що зв'язок "людський рід – людський індивід" не є прямим, він опосередкований зв'язком "особистість – суспільство", в якому спосіб життєдіяльності кожної окремої особистості визначається соціальними умовами її життя, а останні – певним суспільним порядком, економічним та політичним устроєм суспільства.

Погодьтеся, людське життя не зводиться до праці як предметно-матеріальної діяльності для покращення умов життя. Людина живе духовним життям, що є не лише життям розуму, а й серця, де особливо важливу роль відіграють людські почуття, соціальні людські зв'язки.

Сенс людського буття полягає в тому, щоб життя відповідно до високих моральних цілей приносило вищу радість буття, щоб людина досягала щастя не на шкоду моральності, а на шляху реалізації своєї людської сутності, щоб кожне людське здійснення приносило одночасно й моральне задоволення, і насолоду (те, що Г. С. Сковорода називав "широсердечною веселістю").

Екзистенція є діалектичною єдністю створення умов життя, насолоди життям і самореалізації особистості в цьому процесі. Однак, реалізація вищевказаного в суспільстві неможлива без толерантності – терпимості до способу життя іншої людини, її поведінки, звичаїв, почуттів, думок, ідей, вірувань, звісно, якщо останні не суперечать суспільно прийнятим нормам та правилам.